

Нами встановлено, що структурна організація ПЗ контрольної групи (інтактних) тварин відповідає нормі. Острівці Лангерганса розвинені добре, в них переважають β -клітини; α - і β -клітини відзначаються достатнім рівнем морфофункціональної активності. В інших експериментальних групах спостерігались процеси дистрофії, а подекуди і деструкції, екзо- і ендокринних клітин ПЗ та зниження морфофункціональної активності клітинних елементів з максимумом цих змін в групі тварин з поєднаним впливом ВКХ та ІС, де також спостерігалось зниження вмісту інсуліну в сироватці крові на 88% порівняно з контрольною групою ($2,175 \pm 0,671$ та $4,108 \pm 0,415$ МО/л відповідно) та виражені явища фіброзу ПЗ, а в судинах – гемодинамічні і гемореологічні порушення. Слід зазначити, що саме ураження судин відіграє ключову роль у порушенні кровопостачання β -клітин, що призводить до дегенеративних процесів та прогресування інсулінової недостатності (Вернигородський С. В., 2015).

Отже за умов сполученого впливу ВКХ та ІС, в α - і, особливо, в β -клітинах ПЗ відмічається підсилення дистрофічних процесів і апоптозу, також склеротичних процесів, які свідчать про виснаження інсулярного апарату.

ПАТОМОРФОЛОГІЧНЕ ТА МОРФОМЕТРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КОРИ НАДНИРНИКІВ ЗА УМОВ СПОЛУЧЕНОГО ВПЛИВУ ІММОБІЛІЗАЦІЙНОГО СТРЕСУ ТА ВИСОКОКАЛОРИЙНОГО ХАРЧУВАННЯ

PATHOMORPHOLOGICAL AND MORPHOMETRIC RESEARCH OF ADRENAL CORTEX AT COMBINED EFFECT OF IMMOBILIZATION STRESS AND HIGH CALORIE DIET

Maliezhuk Y.Y., Kosenko L.V., Assoc. Prof. Bilets M.V., Assoc. Prof. Omelchenko A.E.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Кафедра біологічної та біоорганічної хімії

Чинники, що сприяють розвитку стрес-синдрому, можуть бути різними, але, відомо, що їх вплив призводить до розвитку спільних патофізіологічних змін в організмі, а саме: інволюція тимусу, ульцерогенез та гіпертрофія наднирників (Сельє Г., Тарасенко Л.М., Димов А.С.) На сьогоднішній день цікавим є вивчення сукупності факторів, що впливають на організм, їх здатність до потенціювання один одного. Наприклад, сполучений вплив стресорних факторів та висококалорійного харчування на організм. Мета даного дослідження — вивчити патоморфологічні зміни кори надниркових залоз за умов сполученого впливу іммобілізаційного стресу та висококалорійного харчування.

Експерименти виконані на 40 статевозрілих щурах лінії Вістар, масою 160-280 г. Тварини розподілені на 4 групи (по 10 тварин в кожній): інтактні щури, що отримували стандартний корм; іммобілізаційний стрес (ІС) протягом 5 днів за методом Г. Сельє; тварини, що отримували висококалорійне харчування протягом 9 тижнів за методом Е. Краеген (1991); тварини із сполученим впливом ІС та висококалорійного харчування. Через добу після моделювання ІС, тварин всіх груп забивали під тіопенталовим наркозом. Гістологічні методики виконували згідно прописів, викладених у посібниках з гістохімії та гістологічної техніки. Вивчення і фотографування мікропрепаратів проводили з використанням мікроскопу "Olympus" BX-41 (Японія). Вимірювали площу клітин та їх ядер у клубочковій, пучковій та сітчастій зонах кори наднирників. Проводили статистичну обробку результатів.

В ході експерименту встановлено, що найбільші патоморфологічні зміни (порівняно з інтактними щурами) виявлені в групі тварин із сполученим впливом ІС та висококалорійного харчування. Дані зміни свідчать про вичерпаність вихідних продуктів для синтезу гормонів в клубочковій, пучковій і сітчастій зонах коркового шару і, як наслідок, можуть призвести до зниження синтезу мінералокортикоїдів, глюкокортикоїдів, андрогенів.

ВИЯВЛЕННЯ ЧУТЛИВОСТІ МІКРООРГАНІЗМІВ ДО ПРЕПАРАТІВ, ВИГОТОВЛЕНИХ НА ОСНОВІ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН

DETERMINATION OF MICROORGANISM SENSITIVITY TO PREPARATIONS PREPARED ON THE BASIS OF MEDICINAL PLANTS

Marunyak D.K., Assoc. Prof. Hancho O.V.

ВДНЗУ "Українська медична стоматологічна академія"

Кафедра мікробіології, вірусології та імунології

У наш час актуальними є препарати виготовлені з лікарських рослин. Ці препарати знайшли широке застосування у вітчизняній і зарубіжній фармації як ефективні нестероїдні протизапальні засоби. Вони надають антисептичну та протизапальну дію, разом з тим вигідно відрізняються від більшості синтетичних медикаментозних засобів відсутністю антигенних властивостей.

Метою цього дослідження є вивчення чутливості музейних штамів умовно-патогенних мікроорганізмів до лікарських препаратів, виготовлених на основі екстрактів лікарських рослин.

Методи та результати досліджень. Як тест-об'єкти були обрані музейні штами *S. aureus* ATCC 25923, *S. epidermidis* ATCC 14990, *E. faecalis* ATCC 29212, *E. coli* ATCC 25922, *C. albicans* ATCC 10231.

Порівнювали антимікробну активність рослинних препаратів тімсал, панавір, ротокан, пектолван фіто, фітодент, джерело, хлорофілліпт з контролем - 70% етиловим спиртом і 0,05% хлоргексидином. Чутливість стандартних штамів мікроорганізмів вивчали методами серійних розведень і індикаторних дисків відповідно до наказу МОЗ України №167 від 05.04.2007 року "Про затвердження методичних вказівок" «Визначення чутливості мікроорганізмів до антибактеріальних препаратів». Для порівняння дії терапевтичних засобів проводили статистичну обробку отриманих результатів дослідження з використанням програми Microsoft Excel 2010.

В результаті вивчення антимікробної дії рослинних препаратів було встановлено, що ротокан, фітодент і панавір виявляли бактеріостатичну дію по відношенню до *E. coli* в концентрації 12,5%, але тімсал виявив найбільш активну антибактеріальну дію - 6,25%. Широко відомі рослинні препарати мараславін, ротокан, пектолван, джерело і фітодент не виявляли вираженого бактеріостатичного ефекту до музейних культур стафілококів. Ентерококи були найбільш чутливими до панавіру (МБК 1:16), ротокану (МБК 1: 8) і хлоргексидину (МБК 1: 8). Виражену фунгіцидну

дію надавали ті ж препарати в однаковому розведенні 1: 2. Найбільша чутливість музейного штаму дріжджоподібних грибків проявилася до ротокану (МФК 1: 4). Нерозведений препарат тімсал також був найбільш активний відносно кишкової палички і стафілококів в порівнянні з іншими рослинними препаратами та 0,05% хлоргексидином і 70% етиловим спиртом.

Висновки. Підсумовуючі результати дослідження, можна сказати, що антибактеріальна дія противірусного препарату панавір достовірно перевищує в 2,1 рази ($p < 0,05$) активність хлоргексидину щодо музейного штаму ентерокока. Фунгіцидна активність препарату ротокан перевищує ефект хлоргексидину в 1,44 рази ($p < 0,05$).

ВПЛИВ ЕВГЕНОЛУ НА УТВОРЕННЯ РОСТОВИХ ТРУБОК ГРИБІВ ВИДУ *C. ALBICANS*

EUGENOL ACTION ON *C. ALBICANS* FUNGI GROWTH TUBES FORMATION

Nizhenets' M. Iu., Assoc. Prof. Polianska V.P.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Кафедра мікробіології, вірусології та імунології

В останні роки спостерігається зростаюча роль грибкового фактору в етіології інфекційно-запальних захворювань ЛОР-органів. Серед мікотичних інфекцій кандидоз займає одне з провідних місць. Етіологічним агентом захворювання найчастіше виступає *Candida albicans*. Широке застосування протигрибкових препаратів неминуче супроводжується формуванням резистентності грибів до антимікотиків. У зв'язку з цим, все частіше перевагу віддають лікарським засобам рослинного походження, які не спричиняють формування стійкості мікроорганізмів до хіміопрепаратів.

Мета дослідження: визначити вплив евгенолу на утворення ростових трубок клінічного штаму *Candida albicans*, виділеного від хворого на зовнішній отит.

Об'єкт і методи дослідження. В якості основної досліджуваної речовини використовували евгенол (виробник ПП «Латус», Україна). Штам *Candida albicans* був виділений та ідентифікований в бактеріологічній лабораторії ПОКЛ м. Полтави. Кількісне визначення мінімальної пригнічуючої концентрації (МПК) евгенолу для культури грибів досліджували за допомогою метода послідовних макророзведень. При визначенні МПК використовували твін 80 для перетворення евгенолу в емульсію. Утворення ростових трубок одержували при внесенні добової культури *Candida albicans* у сироватку крові.

Аналіз результатів досліджень показав, що МПК евгенолу визначалась при його розведенні у 2000 раз. При розведенні евгенолу у 4000 і 8000 спостерігалось утворення ростових трубок в культурі *Candida albicans* після її інкубації у сироватці крові протягом 3 годин. Проте слід зазначити, що під впливом евгенолу кількість ростових трубок була на 26% менша, ніж у контролі. При цьому, під дією евгенолу різко зростала кількість ростових трубок із морфологічними змінами (форма, довжина, направленість росту). Одержані результати можуть свідчити, що евгенол може впливати на регуляцію та функції мембранно-зв'язуючих ферментів, що призводить до порушення росту клітин та морфогенезу.

Висновки:

1. Евгенол володіє вираженою фунгіцидною активністю щодо культури грибів виду *Candida albicans*.
2. Евгенол може впливати на експресію факторів вірулентності *Candida albicans*, таких як адгезивність та трансформація у гіфальну форму.

ЕКСТРАКТ BRASSICA OLERACEA ЯК АНТИОКСИДАНТНИЙ ЗАСІБ ПРИ НАВАНТАЖЕННІ ОРГАНІЗМУ ІТРІЄМ

BRASSICA OLERACEA EXTRACT AS ANTIOXIDANT REMEDY IN THE YTTRIUM OVERLOAD OF THE ORGANISM

Perchuk O.I., Mygolenko A.I., Prof. Devyatkina T.O., M.D., Assist. Devyatkina N.M.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Кафедра експериментальної та клінічної фармакології

Відомо, що флавоноїди – це велика група поліфенольних сполук, які містяться в рослинах, і виявляють високу фармакологічну активність. Увагу привертає комплекс флавоноїдів капусти броколі, що має антиоксидантні, протизапальні, протиракові та нейропротективні властивості; справляє коронаропротективну та гіполіпідемічну дію. Його доцільно призначати для зменшення оксидативного стресу, зокрема, викликаного солями важких металів або рідкоземельними елементами, наприклад ітрієм, сполуки якого широко використовують у промисловості.

Мета роботи – вивчити вплив екстракту капусти броколі на стан пероксидного окиснення ліпідів (ПОЛ) в організмі лабораторних тварин при хронічному введенні ітрію.

Експерименти виконані на 22 білих щурах-самцях масою 200-215 г. Ітрію ацетат вводили тваринам з їжею протягом 10 діб у дозі 175 мг/кг маси на добу. Для фармакологічної корекції застосовували сухий екстракт капусти броколі (*Brassica oleracea L. var. italica Plenck*), який вводили тваринам разом з їжею щодня в дозі 25 мг/кг маси тіла. Наприкінці експерименту тварин піддавали евтаназії під уретановим наркозом. Про рівень ПОЛ у крові й органах судили із вмісту його продуктів, котрі реагують із 2-тіобарбітуровою кислотою (ТБК-реактанти) та активності супероксиддисмутази (СОД). Показано, що 10-денне введення ітрію ацетату викликає зростання вмісту ТБК-реактантів у крові ($p < 0,05$), головному мозку ($p < 0,005$), печінці ($p < 0,01$), нирках ($p < 0,05$) та тенденцію до збільшення цього показника в шлунку ($p < 0,1$) у порівнянні з таким в інтактних щурів. Активність СОД при навантаженні організму лабораторних тварин ітрієм зазнає різнонаправлених змін: активація ферменту спостерігається в головному мозку ($p < 0,001$), його пригнічення – у крові ($p < 0,05$), печінці ($p < 0,05$) та сім'яниках ($p < 0,001$). Екстракт броколі істотно зменшує порушення прооксидантно-антиоксидантного балансу, зумовлені надлишком ітрію в організмі. Це супроводжується нормалізацією концентрації ТБК-реактантів у крові ($p < 0,05$), головному мозку